

Wioletta Czemiel-Grzybowska

Szanse i zagrożenia wynikające z zarządzania przedsiębiorstwem handlowy w strefie euro : wyniki badań eksploracyjnych

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 48/3, 37-47

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WIOLETTA CZEMIEL-GRZYBOWSKA

*Szanse i zagrożenia wynikające z zarządzania przedsiębiorstwem
handlowym w strefie euro – wyniki badań eksploracyjnych*

Opportunities and threats of managing trading companies in the Eurozone
– the results of exploratory research

Słowa kluczowe: strefa euro, przedsiębiorca, MSP

Keywords: Eurozone, firms, SME

Wstęp

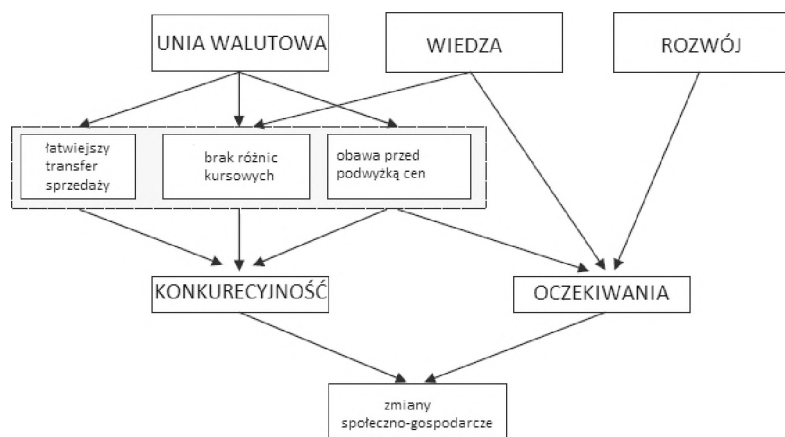
Obok wielu zmian, jakie dla przedsiębiorstw wynikną z wprowadzenia europejskiej waluty (euro), znajdą się też pewne elementy stałe (niezmienne od tej decyzji) [Glick, Rose, 2002; Borowiecki, Kwieciński, 2009; Czemieli-Grzybowska, 2012, s. 8]. Niezależne natomiast od momentu przystąpienia do unii walutowej są relacje wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej, a nie w strefie euro, tj. porozumienia międzynarodowe określające warunki prowadzenia handlu zagranicznego, w tym poziom ceł na produkty eksportowane oraz importowane [Benigno, 2004; Benigno, Benigno, 2006; Ronkowski, Nogalski, Toruń 2007]. Obok działań zmierzających do przyjęcia jednej waluty w ramach Unii Europejskiej podejmowane są decyzje o wdrożeniu wspólnych reguł stosowania pomocy publicznej dla przedsiębiorstw, dostępie do środków z budżetu wspólnoty, regulacji w odniesieniu do stawek podatków pośrednich, tj. VAT i akcyzy, czy ujednocnieniu zasad formalnych europejskiej polityki makroekonomicznej na podstawie Paktu na rzecz stabilizacji i wzrostu oraz tzw. paktu fiskalnego. Teoria integracji gospodarczej oraz doświadczenia krajów strefy euro wskazują na to, że postępująca konwergencja gospodarki polskiej i gospodarek państw strefy euro może sprzyjać procesom

integracyjnym na wielu płaszczyznach, zwłaszcza w obszarze rynków finansowych, intensyfikacji wymiany handlowej oraz inwestycji, a także innowacji. Celem artykułu jest analiza opinii i oczekiwań przedstawicieli przedsiębiorstw handlowych dotyczących przyjęcia wspólnej waluty (euro). Stąd pytanie badawcze: „Czy polscy przedsiębiorcy obawiają się ograniczenia handlu zagranicznego w wyniku przystąpienia do strefy euro?”. Za prof. dr. Henrichem Bortisem z Uniwersytetu we Fryburgu przyjęto tezę: „Polska powinna mieć czas do namysłu, zanim będzie kontynuować dalszą integrację z Europą, a zwłaszcza zanim przystąpi do strefy euro. Przyjęcie euro istotnie spowoduje, że Polska nie będzie mogła realizować zagranicznej polityki handlowej, a zwłaszcza polityki walutowej” [Bortis, 2011, s. 10; Walicka, 2013, s. 159–165].

1. Metodyka i model koncepcyjny badania

W artykule zaprezentowano wybrane wyniki badania przeprowadzonego w ramach projektu pt. „Rola handlu zagranicznego w procesie konwergencji. Przedsiębiorstwa handlowe – szanse i zagrożenia w strefie euro”, realizowanego przez zespół pracowników naukowo-badawczych Politechniki Białostockiej w roku 2013 [Kilon, 2013].

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano metodykę badań ilościowych bazującą na ujednoliconym narzędziu badawczym. Dokonano pogłębionej analizy informacji o badanych podmiotach, dotyczącej m.in. opinii przedsiębiorców o wprowadzeniu euro oraz spodziewanych efektach takiego kroku w Polsce. Realizacja postawionego celu była możliwa dzięki analizie współczesnych tendencji rozwojowych oraz innych czynników istotnych w procesie konwergencji. Ważnymi etapami procesu badawczego były również działania mające na celu identyfikację trendów w zakresie oczekiwań reprezentantów przedsiębiorstw handlowych (rysunek 1).



Rysunek 1. Model koncepcyjny badania

Realizacja celów badawczych, jak również udzielenie odpowiedzi na postawione pytania były możliwe dzięki wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł informacji, odnoszących się do różnych miejsc oraz czasu (triangulacja danych) oraz dzięki zastosowaniu odpowiednio zróżnicowanych metod i technik badawczych (triangulacja metod). W celu zapewnienia wiarygodności badania i uzyskania wyczerpujących wyników posłużono się kompilacją metod ilościowo-jakościowych (ankieta i wywiad pogłębiony). Dzięki temu uzyskano rzetelną i pogłębioną wiedzę na temat wpływu zmian w eksporcie na funkcjonowanie badanych przedsiębiorstw.

W badaniu wykorzystano zarówno analizy *desk research*, jak i badania ilościowe oraz jakościowe, obejmujące wybrane przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie podlaskim (badania literaturowe, ankieta, wywiad pogłębiony). Badanie objęło grupę podlaskich firm handlowych zaewidencjonowanych w systemie Emerging Market Information Service (EMIS), które prowadziły wymianę handlową poza granicami Polski w ostatnich pięciu latach. Uwzględniając powyższe kryteria, wyselekcjonowano 403 firmy mające status aktywnych i zarejestrowane w województwie podlaskim. W badaniach *desk research* wykorzystano informacje pochodzące ze sprawozdań finansowych i wskaźniki finansowe tych firm opublikowane w systemie EMIS. Natomiast badania ilościowe (ankietowe) i jakościowe (pogłębione wywiady indywidualne IDI – wybrane losowo) przeprowadzono wśród 40 przedsiębiorstw z otrzymanej grupy firm.

Kluczową metodę badawczą w realizacji projektu stanowiło badanie ankietowe (zrealizowane techniką CAWI, *Computer Assisted Web Interviewing*). Kwestionariusz ankiety *on-line* został przygotowany przez zespół badawczy Politechniki Białostockiej. Informację o badaniu rozesłano przedsiębiorstwom drogą elektroniczną, załączając indywidualny link do kwestionariusza ankiety.

W drugiej części badania, przy współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, wykorzystano tzw. wyodrębnione badanie dedykowane. Na stronie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego (www.rpowp.wrotapodlasia.pl) opublikowano informację zachęcającą przedsiębiorców do udziału w przedsięwzięciu oraz odnośnik do elektronicznej ankiety ze swobodnym dostępem.

W ankiecie wzięło udział 40 podlaskich przedsiębiorstw. Po weryfikacji poprawności i kompletności wypełnienia kwestionariuszy do ostatecznej próby badawczej zakwalifikowano 36 podmiotów, zróżnicowanych ze względu na typ, liczbę zatrudnionych, lokalizację siedziby oraz rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej. W badanej próbie firmy małe, zatrudniające od 10 do 49 pracowników, stanowiły 42%, średnie (50–249 pracowników) – 22%, duże (250 i więcej) – 11%. Dominującą grupę stanowiły przedsiębiorstwa zlokalizowane w stolicy województwa (42%).

Okres badawczy stanowiły lata 2011–2012, z uzupełnionymi informacjami za I kwartał 2013 r. oraz prognozą na lata 2013–2014 wynikającą z raportów OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Informacje ilościowe w zakresie danych makroekonomicznych stanowiły podstawę do badań jakościowych przeprowadzonych na przedsiębiorstwach województwa podlaskiego.

2. Korzyści ze wspólnej waluty dla przedsiębiorstw handlowych

Przyjęcie wspólnej waluty może doprowadzić do wzrostu integracji handlowej [Cindea, Cindea, 2012]. Skala tego efektu będzie zależała przede wszystkim od zdolności polskich przedsiębiorstw do ekspansji na rynkach zagranicznych oraz ich gotowości do międzynarodowej konkurencji. Równie istotnym skutkiem przystąpienia Polski do strefy euro może być wzrost inwestycji¹ krajowych (w wyniku obniżenia kosztu pozyskania kapitału oraz poszerzenia perspektyw działania przedsiębiorstw na większym rynku) i zagranicznych (dzięki eliminacji ryzyka kursowego i stabilniejszemu otoczeniu ekonomicznemu). Rozpatrując korzyści z wejścia do strefy euro, można dokonywać analizy skutków bezpośrednich i pośrednich. Bezpośrednim efektem będzie redukcja ryzyka kursowego, a dalej kosztów transakcyjnych, spadek nominalnych stóp procentowych oraz zwiększenie przejrzystości cen. Jednocześnie stabilność i wiarygodność makroekonomiczna mają kluczowe znaczenie dla gospodarki (skutki pośrednie), gdyż wpływają na możliwości i chęci inwestorów do podejmowania decyzji inwestycyjnych, decydują o alokacji zasobów gospodarczych i wpływają na tempo wzrostu gospodarczego. Natomiast w dłuższym okresie mogą się materializować związane ze wspomnianymi korzyściami szanse, takie jak zwiększenie konkurencji, intensyfikacja wymiany handlowej, wzrost inwestycji czy też ściślejsza integracja rynków finansowych, które w efekcie mogą się przekładać na szybsze tempo wzrostu gospodarczego, zwiększenie zatrudnienia, dochodów i ogólny wzrost dobrobytu. Jednocześnie brak konieczności wymiany oznacza dla przedsiębiorstw przede wszystkim brak ryzyka kursowego, które bardzo utrudnia planowanie działalności gospodarczej, zwłaszcza w okresach, kiedy wahania kursów są znaczne [patrz szerzej: Rose, Stanley, 2005; Nitsch, 2002; Wójcik-Mazur, 2012, s. 38]. Jest to uciążliwe zarówno dla polskich przedsiębiorców, jak i zagranicznych inwestorów, którzy wybierając np. kraj, w którym postawią fabryki, muszą brać pod uwagę stabilność kosztów swojej działalności. Można zatem założyć, że dzięki większej przewidywalności pod tym względem Polska będzie postrzegana jako lepsze miejsce do prowadzenia biznesu. Ryzyko kursowe zniknie oczywiście tylko w odniesieniu do strefy euro, ale trzeba pamiętać, że to właśnie tam trafia ponad połowa naszego eksportu (56,30% w 2009 r., wg GUS) i również stamtąd pochodzi niemal połowa importu (48,80%). Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wiążą się z napływem nowych technologii oraz *know-how*, poprawą standardów zarządzania oraz zwiększeniem wydajności pracy [Albornoz, Calvo Pardo, Corcos, Ornelas, 2012, s. 17–31]. Pojawia się także dostęp do szerszej gamy nowych i lepszych towarów i usług, oferowanych po niższych cenach [Każmierczak, 2013, s. 9–25]. Dla przedsiębiorstw skutkuje to koniecznością poprawy swojej konkurencyjności. Tym samym inwestycje i handel mogą być istotnym mechanizmem restrukturyzacji gospodarki, poprawy jej

¹ Szerzej na temat roli inwestycji w procesie rozwoju gospodarczego [Zachorowska, 2006, s. 43–48].

wydajności i konkurencyjności oraz konwergencji dochodów w kierunku bogatszych gospodarek. Należy jednak mieć na uwadze, że w długim okresie poziom inwestycji będzie zależał od możliwości wygenerowania atrakcyjnych projektów inwestycyjnych.

Ryzyko kursowe stanowi jeden z czynników zwiększających trudność podejmowania decyzji gospodarczych, co wpływa na wzrost kosztów działalności podmiotów oraz naraża je na straty. Koszty związane z wymianą walut oraz ochrona przed ryzykiem kursowym stanowią ważny element kosztów transakcyjnych. Niepewność z nich wynikająca utrudnia prognozowanie rozwoju aktywności gospodarczej, w tym inwestycji, a materializacja ryzyka kursowego może przynosić podmiotom zaangażowanym w transakcje walutowe straty (jak również korzyści) spowodowane spadkiem wartości aktywów lub wzrostem zobowiązań wyrażonych w walucie krajowej. Wprowadzenie euro spowoduje zniknięcie kursu wymiany złotego na euro. Korzyści z tej sytuacji będą dotyczyły obniżenia kosztów działalności gospodarczej w wyniku redukcji kosztów transakcyjnych, ale także poprawy jakości oszacowań rentowności przedsięwzięć inwestycyjnych. Nastąpi także wzrost przejrzystości i porównywalności cen w wymiarze międzynarodowym, a przez to poprawa pozycji międzynarodowej Polski jako partnera handlowego (poprzez zastąpienie złotego walutą o znaczeniu międzynarodowym). Dla przedsiębiorstw pozytywnym będą również niższe koszty działalności gospodarczej, możliwość skutecznego planowania inwestycji (większa pewność rachunku ekonomicznego dzięki eliminacji zmienności kursu walutowego), a tym samym łatwiejsze prowadzenie księgowości [szerzej patrz: Redding, 2011, s. 77–105]. Skutkiem będzie stymulowanie wzrostu aktywności inwestycyjnej oraz napływ kapitału zagranicznego i poprawa jego alokacji. Ponadto dla części podmiotów gospodarczych wprowadzenie euro oznacza uproszczenie sprawozdawczości finansowej oraz redukcję kosztów [Chluska, s. 73–79].

3. Obawy i zagrożenia dla prowadzących działalność gospodarczą związane z integracją walutową

Wielu korzyściom procesu integracji walutowej towarzyszy też szereg zagrożeń dla działalności przedsiębiorstw. Jednym z nich jest wybór nieoptymalnego kursu konwersji złotego na euro, zbyt szybki wzrost płac bądź też boom kredytowy czy nadmierny wzrost cen na rynku nieruchomości [Wojtyna, 2008, s. 11–12]. Dla firm utrata przez państwo możliwości prowadzenia autonomicznej polityki pieniężnej skutkuje obawą przed wysokimi stopami procentowymi – droższy pieniądz ogranicza możliwości rozwojowe podmiotów gospodarczych. Amplituda wahań koniunkturalnych w Polsce może być wyższa niż w pozostałych krajach Unii Europejskiej, a brak możliwości oddziaływania z poziomu krajowego może skutkować brakiem odpowiednich środków zaradczych. Jednakże wielu ekonomistów wskazuje na zbieżność cykli

koniunkturalnych Polski z krajami strefy euro [szerzej patrz: Flaig, Wollmershäuser, 2007, s. 1937; Kłos i inni, 2004, s. 180; Kokoszczyński, Warszawa 2004].

Należy też brać pod uwagę wyższą inflację oraz wzrost płac szybszy niż zwiększenie wydajności pracy. Może to skutkować pogorszeniem stabilności gospodarczej oraz międzynarodowej konkurencyjności. Nadmierna centralizacja procesów ekonomicznych może prowadzić do wyrównywania płac między przedsiębiorstwami lub całymi branżami, mimo potencjalnych różnic w dynamice wydajności na poziomie globalnym. Innym zagrożeniem jest niska efektywna podaż pracy w Polsce, która może przyczynić się do wzrostu jednostkowych kosztów pracy i pogorszenia pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki.

4. Oczekiwania przedsiębiorców w zakresie skutków unii walutowej w koherencji ze wzrostem konkurencyjności przedsiębiorstw – wyniki badań eksploracyjnych

Celem empirycznej weryfikacji przedstawionych powyżej stwierdzeń, w toku realizacji projektu pt. „Rola handlu zagranicznego w procesie konwergencji. Przedsiębiorstwa handlowe szanse i zagrożenia w strefie euro” zbadano opinie na temat spodziewanych efektów wprowadzenia euro w Polsce. Próbę badawczą stanowili reprezentanci średnich i dużych przedsiębiorstw handlowych mający siedzibę w województwie podlaskim i prowadzący działalność w skali ponadnarodowej. Analizując otrzymane wyniki, można zauważyć, iż w większości respondenci byli zwolennikami wprowadzenia wspólnej europejskiej waluty w Polsce (odpowiedzi „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak” – tabela 1).

Tabela 1. Opinia reprezentantów przedsiębiorstw handlowych na temat wprowadzenia euro w Polsce

| Liczba zatrudnionych | Czy jest pan/i zwolennikiem wprowadzenia euro w Polsce? | | | | | Ogółem |
|----------------------|---|------------|------------|------------------|----------|--------|
| | Zdecydowanie tak | Raczej tak | Raczej nie | Zdecydowanie nie | Nie wiem | |
| do 49 | 4,2% | 45,8% | 29,2% | 16,7% | 4,2% | 100,0% |
| 50–249 | 0,0% | 62,5% | 25,0% | 12,5% | 0,0% | 100,0% |
| 250 i więcej | 50,0% | 25,0% | 25,0% | 0,0% | 0,0% | 100,0% |
| Ogółem | 8,3% | 47,2% | 27,8% | 13,9% | 2,8% | 100,0% |

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Wielkość przedsiębiorstwa w niewielkim stopniu wpływała na strukturę odpowiedzi respondentów, zauważalna jest jednak pozytywna zależność między skalą prowadzonej działalności a poziomem poparcia względem przyjęcia euro. Zdecydowanymi zwolennikami są przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 osób (50% respondentów w tej grupie). Raczej za wprowadzeniem euro optują firmy średnie (62,50% w swojej grupie) oraz małe (45,80% respondentów w swojej grupie). Zdecydowanie przeciw jest 16,70% mikroprzedsiębiorstw oraz 12,50% przedsiębiorstw średnich.

Tabela 2. Opinie respondentów na temat konsekwencji wprowadzenia euro (w %)

| Liczba zatrudnionych | Konsekwencje wprowadzenia euro dla firmy | | | | | Ogółem |
|----------------------|--|------------------|------------------|------------------------|------------|--------------|
| | Zdecydowanie pozytywne | Raczej pozytywne | Raczej negatywne | Zdecydowanie negatywne | Nie wiem | |
| do 49 | 8,3 | 33,3 | 41,7 | 4,2 | 12,5 | 100,0 |
| 50–249 | 0,0 | 62,5 | 12,5 | 25,0 | 0,0 | 100,0 |
| 250 i więcej | 50,0 | 25,0 | 25,0 | 0,0 | 0,0 | 100,0 |
| Ogółem | 11,1 | 38,9 | 33,3 | 8,3 | 8,3 | 100,0 |

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Jednocześnie w grupie badanych przedsiębiorstw udział podmiotów oczekujących pozytywnych konsekwencji przyjęcia wspólnej waluty dla firmy jest tylko w niewielkim stopniu wyższy niż odsetek firm oczekujących skutków negatywnych (tabela 2). W grupie badanych firm najbardziej pesymistyczne nastawienie do konsekwencji wprowadzenia euro można zauważyć wśród reprezentantów przedsiębiorstw zatrudniających do 49 pracowników. Analizując odpowiedzi na pytanie ankietowe dotyczące spodziewanych efektów wejścia do strefy euro (więcej niż 1 wybór), otrzymano następujące wyniki. Wśród pozytywnych skutków przyjęcia wspólnej waluty respondenci wskazywali takie czynniki jak eliminacja ryzyka kursowego (44,40%) i kosztów transakcyjnych (41,70%) wynikających z konieczności wymiany walut oraz wzrost przejrzystości rynków. Wśród konsekwencji negatywnych znalazły się przede wszystkim ryzyko utraty partnerów handlowych spoza strefy euro oraz zwiększenie konkurencji ze strony firm zagranicznych. Generalnie w rankingu spodziewanych efektów respondenci większe znaczenie przypisali skutkom pozytywnym niż negatywnym (tabela 3).

Tabela 3. Spodziewane efekty wejścia do strefy euro z perspektywy przedsiębiorstw handlowych (ranking)

| Poz. | Spodziewane efekty | Ocena procentowa* | | | | |
|------|--|-------------------|------|------|------|------|
| | | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 1. | Eliminacja ryzyka kursowego w stosunku do EURO | 11,1 | 8,3 | 2,8 | 33,3 | 44,4 |
| 2. | Eliminacja kosztów transakcyjnych wynikających z wymiany PLN na EURO | 16,7 | 2,8 | 13,9 | 25,0 | 41,7 |
| 3. | Zmiana popytu na produkty mojej firmy | 12,5 | 6,3 | 34,4 | 25,0 | 21,9 |
| 4. | Zagrożenie utraty partnerów handlowych spoza strefy EURO | 18,2 | 9,1 | 18,2 | 27,3 | 27,3 |
| 5. | Zwiększenie konkurencji ze strony zagranicznych firm | 19,4 | 3,2 | 25,8 | 29,0 | 22,6 |
| 6. | Wzrost przejrzystości rynków | 12,5 | 18,8 | 21,9 | 21,9 | 25,0 |
| 7. | Ożywienie wymiany handlowej z zagranicą | 11,8 | 14,7 | 32,4 | 32,4 | 8,8 |
| 8. | Spadek stóp procentowych | 21,9 | 31,3 | 25,0 | 12,5 | 9,4 |
| 9. | Wzrost inwestycji | 21,9 | 34,4 | 31,3 | 9,4 | 3,1 |
| 10. | Spowolnienie wymiany handlowej z zagranicą | 41,9 | 16,1 | 19,4 | 12,9 | 9,7 |

* 1 – nie ma żadnego znaczenia, 5 – ma bardzo duże znaczenie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Odnosząc się do makroekonomicznych skutków wejścia Polski do strefy euro wpływających na warunki, w jakich prowadzą działalność badane podmioty, respondenci wskazali przede wszystkim kwestie związane z ryzykiem inflacyjnym (blisko 70% odpowiedzi) oraz politycznym (utrata autonomii w kwestii polityki pieniężnej oraz utrata symbolu tożsamości narodowej – ponad 40% wskazań, tabela 4).

Tabela 4. Spodziewane makroekonomiczne skutki wejścia do strefy euro w opinii reprezentantów przedsiębiorstw handlowych

| Istotne skutki po wejściu do strefy EURO | Odsetek wskazań |
|---|-----------------|
| Wzrost cen | 67,6 |
| Utrata autonomii w zakresie polityki pieniężnej | 43,2 |
| Utrata jednego z elementów tożsamości narodowej | 40,5 |
| Wzrost bezrobocia | 35,1 |
| Napływ nowych technologii | 29,7 |
| Efektywniejsze wykorzystanie czynników produkcji związane ze specjalizacją i zwiększeniem skali produkcji | 18,9 |
| Wzrost inwestycji komplementarnych w stosunku do produkcji eksportowej | 13,5 |

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Niepokojące wydaje się również to, iż reprezentanci badanych podmiotów w niewielkim stopniu dostrzegają pozytywne skutki zjawiska konwergencji, towarzyszącego unifikacji systemów walutowych. Jedyne ok. 30% respondentów spodziewa się napływu nowych technologii, a mniej niż 20% podmiotów dostrzega szansę bardziej efektywnego wykorzystania czynników produkcji w związku ze specjalizacją i zwiększeniem skali produkcji czy wzrostem inwestycji komplementarnych w stosunku do produkcji eksportowej.

Zakończenie

Podsumowując analizę, należy stwierdzić, iż przedstawiciele przedsiębiorstw handlowych postrzegają wspólną walutę bardziej jako szansę niż zagrożenie. Tym samym postawiona za prof. dr. Henrichem Bortisem teza nie znalazła potwierdzenia w przeprowadzonym badaniu.

Wiele wskazuje, że przyjęcie euro przyniesie polskim przedsiębiorstwom poważne korzyści, takie jak ograniczenie ryzyka kursowego czy zmniejszenie kosztów transakcyjnych, a z perspektywy makroekonomicznej – uzyskanie większego wpływu na funkcjonowanie instytucji Unii Europejskiej [Brzoza-Brzezina, Makarski, Wesołowski, 2012]. Należy jednak pamiętać, że zamiana złotego na euro nie gwarantuje automatycznie szybkiego, stabilnego rozwoju. Natomiast decyzja o rezygnacji z narodowej waluty zobowiązuje nas do trudnych decyzji związanych z wyborem optymalnego poziomu kursu walutowego, po którym wymienimy złote na euro (co wpłynie na konkurencyjność polskich przedsiębiorstw, a w konsekwencji – całej gospodarki). Ponadto istnieje niebezpieczeństwo realnej aprecjacji kursu na skutek podwyższonej inflacji po wejściu do strefy euro, co będzie wymagać utrzymania przez przedsiębiorstwa szybkiego tempa zwiększania wydajności pracy, aby nie straciły one (a także Polska) konkurencyjności. Trzeba dążyć do uniknięcia negatywnych skutków konieczności wypełnienia kryteriów nominalnych, jakimi są m.in. czasowe usztywnienie kursu walutowego czy ograniczenie nierównowagi fiskalnej.

Wprowadzenie euro do obiegu w Polsce jest planowane na lata 2020–2021, a trzeba wspomnieć, że według doświadczeń krajów, które już to zrobiły, zainteresowanie tą walutą i zaufanie do niej spada. Przedsiębiorcy mimo szeregu korzyści i udogodnień mają poczucie, że polska gospodarka powinna być lepiej przygotowana na tak wielkie zmiany. Stabilność cen jest dla firm bardzo ważna, bo pozwala na planowanie bieżących wydatków inwestycyjnych.

Spojrzenie respondentów na przyszłe zdarzenia gospodarcze przez pryzmat wejścia do strefy euro wskazuje, iż ankietowani traktują je jako przyszłość bliższą, nieuchronną, przynoszącą jednak zdecydowanie więcej długoterminowych korzyści niż ewentualnych krótkookresowych kosztów.

Można zatem wnioskować, że wiele ważnych zmian dla konkurencyjności polskich podmiotów gospodarczych (polityka celna, stosowanie pomocy publicznej, możliwość

korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej dla przedsiębiorstw czy gospodarstw rolnych) już nastąpiło w wyniku wejścia do Unii Europejskiej – samo przyjęcie innej waluty nie stanowi tu zmiennej zależnej.

Bibliografia

1. Albornoz F., Calvo Pardo H.F., Corcos G., Ornelas E., *Sequential exporting*, "Journal of International Economics" 2012, vol. 88.
2. Brzoza-Brzezina M., Makarski K., Wesolowski G., *Would it have paid to be in the Eurozone?*, "National Bank of Poland Working Paper" 2012, nr 128.
3. Benigno P., *Optimal monetary policy in a currency area*, "Journal of International Economics" 2004, vol. 63, s. 293–320.
4. Benigno G., Benigno P., *Designing targeting rules for international monetary policy cooperation*, "Journal of Monetary Economics" 2006, vol. 53, s. 473–506.
5. Borowiecki R., Kwieciński M., *Wyzwania dla zarządzania współczesnym przedsiębiorstwem*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków 2009.
6. Chluska J., *Koszty i przychody w polityce rachunkowości grupy kapitałowej*, [w:] J. Chluska (red.), *Kosztowe aspekty zarządzania*, Politechnika Częstochowska, Częstochowa 2006, s. 73–79.
7. Cîndea I.M., Cîndea M., *The euro effect on international trade*, "Procedia – Social and Behavioral Sciences" 2012, vol. 58, s. 1267–1272.
8. Czemieli-Grzybowska W., *Zarządzanie przedsiębiorstwem społecznym w procesie konwergencji*, Sedno, Warszawa 2012.
9. Flaig G., Wollmershäuser T., *Does the Euro-Zone Diverge? A Stress Indicator for Analyzing Trends and Cycles in Real GDP and Inflation*, "CESifo Working Paper" 2007.
10. Glick R., Rose A.K., *Does a currency union affect trade? The time series evidence*, "European Economic Review" 2002, no. 46, s. 1125–1151.
11. Klos B., Kokoszcyński R., Lyziak T., Przystupa J., Wróbel E., *Modele strukturalne w prognozowaniu inflacji w Narodowym Banku Polskim*, „Materiały i Studia”, Warszawa 2004.
12. Kokoszcyński R., *Współczesna polityka pieniężna w Polsce*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004.
13. Nitsch V., *Honey, I Shrank the Currency Union Effect on Trade*, "The World Economy" 2002, vol. 25, issue 4, s. 347–365.
14. Redding S., *Theories of heterogeneous firms and trade*, "Annual Review of Economics" 2011, vol. 3.
15. Rose A., Stanley T.D., *A Meta-Analysis of the Effect of Common Currencies on International Trade*, "Journal of Economic Surveys" 2005, s. 457–474.
16. Ronkowski R., Nogalski B., *Współczesne przedsiębiorstwo. Problemy funkcjonowania i zatrudniania*, TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2007.
17. Walicka M., *Life science business management – financial aspects*, [in]: *Knowledge – Economy – Society: Challenges of the contemporary management*, A. Malina, R. Oczkowska, T. Rojek (ed.), Cracow 2013.
18. Wojtyna A., *Polityka pieniężna w strefie euro: dawne obawy, nowe wyzwania*, „Gospodarka Narodowa” 2008.
19. Adamiec J., *Wprowadzenie euro w Polsce – za i przeciw*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2013.
20. Wójcik-Mazur A., *Zarządzanie ryzykiem płynności w bankach*, Politechnika Częstochowska, Częstochowa 2012, s. 38.
21. Zachorowska A., *Ryzyko działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2006, s. 43–48.

**Opportunities and threats managing trading companies in the euro zone
– the results of exploratory research**

Analyzing the environment of enterprises, it is difficult to imagine a greater change in their environment than to change the national currency in favor of a common European currency. Hence, without a doubt, the entrance to the Eurozone must be more conscious for the functioning of the economic entities in Poland. The hypothetical impact of the introduction of the euro zone in the function of enterprises should look to the potential impact of macroeconomic and refer to the micro-level, the enterprise.

Most studies, the literature, and the scientific discussions about the Polish entry into the Eurozone concern the benefits and costs by Poland's accession to the euro area, from the macroeconomic point of view. The main point of the article is the position of traders concerning accession to the monetary union, on the basis of the results of exploratory research.

Therefore, the research question is: what concerns do commercial enterprises engaged in international trade perceive in the Polish accession to the euro area.